

EGYETÉRTÉS

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8. Telefon száma 55-88.

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8. Telefon száma 51-66.

Mai számunk főbb cselelményai: Vezetésük: Gróf Andrássy Gyula. Közéletünk: A delegációk. Választási mozgalmak.

és Bercsenyiek lelkét. Hiába még a Zrinyiekét és Nadasyakét is. Adjunk hát az örökévalónak, hogy furaik mindegyike, a nagy történelmi nevek örökösének mindegyike még nem fajtott el.

mit észrevennie kellett vagy lehetett volna? Nincsenek-e művében hezagok? A magyar faj világtörténelmi egyéniségének minden jellemvonása tökéletesen föl van-e derítve?

nek a kormány buzgóságát. Már ez csak igazán parádicsomi állapot! Ha a diplomáciának abban áll a feladata és semmi másban, hogy elhárítsa a háború veszélyeit s ne kövessen el semmi olyan ostobaságot, amely a békét megbontaná: akkor az osztrák-magyar diplomácia részéről a dicsejtés szerepét fényesen töltötte be.

Gróf Andrássy Gyula.

Magyar főúr, a ki gondosan észlel, lelkiismeretesen tanulmányoz, a bölcsészet mélységeibe törekvők lezsalál, kincseket hoz annak napfényre s egész értelmi és erkölcsi erejével nemzetét szolgálja s egyúttal a tudományt műveli. Tünetem ez!

Mely hazafiákkal üdvözlöm őt mint magyar főurat, mint komoly tudóst s mint magyar tudományos íróit. Hajti ki akadémiának és egyetemnek s mindenféle tanszéknek tudományos írói! A kik csufla teszik a magyar tudomány nyelv szépségét s mikor azt elborították idegenességgel, egyuttal elvesztették a képességét is, hogy észleljék, gondolatokat világos és tiszta alakba önthessék. Jertek és tanujatok ifjú tudostól és magyar főúrtól tudományos művet tiszta nyelven írni!

És ti magyar főurak léha szájai, tanujatok meg gróf Andrássy Gyula könyvéből, hogy a történelmi nevek örököséi mit szeressenek, miért lángoljanak s nemzetük nagyságáért mire törjenek! Eötvös Károly. Budapest, június 8.

A képviselőház június hó 12-én, szerdán, délelőtt 10 órakor ülést tart. Közéletünk. Nincsen olyan bölög diplomata talán a világon se, mint a minő ez a miénk. Elvezi mindazokat az előnyöket s bírja mind azt az erőt, melyet a parlamentarizmus nyújt a kormányoknak, s nem érzi ennek a kormányformának egyetlen korlátját sem.

Mátyás király.

Mátyás trónra emelése annak a politikának a győzelme, a melylyel a nemzet konok halvgazete ellen ferias kiltartással küzdött. Dicső latvány és a végső eredmény dacára valóságos bámulatos, hogy a mostoha sors ellen, soha nem esuggedve, miként küzdenek a nemzet tag rétegei. Királyaink gyorsan egymás után elhalnak; egyikük sem bírja földadat megoldani; a nemzet azonban résen van és mindig rátalál a helyes útra. Előbbek is követ el, de soha nem feledkezik meg róla, hogy mindenekelőtt erős vezetésre van szükség. Előbb az általános érzeléssel merített erőt Hunyadi János, s ez jutatta kedvező helyzetbe V. Lászlót. Réa támaszkodhatik most a nemzet leventéje, dicső királyunk.

Belátja, hogy az olyan nemzetből, mint a mi-lyen a magyar, szokásai és jogai tiszteletben tartásával és szép szóval több erőt kaphat, mint ellenzertvel keltő új kormányzati módszerrel, parancsokkal és kényszerítéssel. A mire csak kevesen képesek, a külső szin alatt meglátja a lényegét; megismeri, hogy a mi a papíron kévésnek tetszik, az életben több. Sohasem küzd, mint annyi király tette, pusztá formásokért. A szellemi áramlat, a mely trónjának kedvez, nem teveszi meg. Hasznát igyekszik venni, de nem épít reá többet, mint a mennyit elbir. Real-politikus, a ki nem indul elmélet, dogma után, hanem az élet tapasztalataiból merít tanulságot. Ha absolutismusra tör, csak egy módja van reá: minden erejét arra kell fordítania, hogy legyőzze a nagyhatalmú fönemeseket. De ez esetben tölteneik kell maradnia kifelé. Ha kifelé szabad erőkre akar szert tenni, raszról a nagyobb segítségére is nem lehet absolutizikus ur. E két ut közül kell választania. Mivel az ország akcióképességének fokozását helyezi minden más érdek fölé, kísérletet sem tesz reá, hogy az aristokracziát gyengítse. Híveiből új fönemesség is teremt. Szapolyai, Kinizsi stb. neki köszönhetik nagy állasukat és óriási vagyonukat. A régieket is föntartja. Még ellenfeleinek is megkegyelmez, ha azt hiszi, hogy ezentul megbízhatik bennök. Így tesz Garavál-Ujlakival, Szilagyival, Vitézzel. Törökére kizárólag arra irányul, hogy hők legyenek hozzá az ország főurai. A daczoló oligarchia, a rabló lovat foglódzi. A fönemesség erejét azonban nem akarja megtörni. Legyen áldozat hozatalra képes, de kész is. Midőn egyikkel-másikkal összetűz, a mennyire csak lehet, tartózkodik az erőszaktól. Még Giskrat, a hírhedt rablólovagot is kiméli és szolgálatába fogadja. Mdszerét jellemzi az 1471-iki eset. Vitéz érsek a lengyel király érdekében nagyarányú összeesküvést sző, s a lélelmert nem ismerő harcos, az önére-

tes király ellenségeivel nyajasan bank, megajándékozta őket, szinlelt, mintha semmit sem tudna gonosz törvérről, s őket küldi a lengyel király ellen. Persze, ha nem félne nek tőle, s nem tudna, hogy bárszonyos kezének élesek a körmei, Mátyás nem érte czélt. Így az utolsó percben is megmondolják, hogy visszautasítsák a kezét, a melynek aczolás izmaított remegnek. Ha absolutismusra törne, másként jarna el. A zsarnok az aratlanban is vétkes keres, hogy láb alól eltehesse a veszedelmesekké válható alattvalókat. A ki aranyhúdat épít a hülenekeknek, a ki megbecsület annak, a ki süjtathatja és meghagyja erejében azt, a kinek hatalma mindig fenyegeti az ő önkényét, azt más szempontok irányozzák, mint a maga egyeduralma. A főurak jelenlétét Mátyás azzal növeli, hogy a törvényt és saját ígéretek formá szerinti keszeségökkel látja el. Midőn 1459-ben Frigyesselel gyűlik meg a baja, a nagyokat maga köré gyűjti és kérdi tőlök, hogy akarják-e meg királyuknak, különben kész a trónról lemondani. A mit büntetés terhe mellett követelhet, hűségüket azon ígérettel valja meg, hogy beleegyezésük nélkül az ország törvényeit nem módosítja. A legfontosabb állami ügyekben a nagyok tanácsával él, a szabad szót eltűri. Ha azonban elkerülhetlennek tartja, Mátyás vaskezelel csak a rakonezallandok urakra. Tartak magukat a törvényhez és hozzanak áldozatot a trónért és hazáért. Ha szép szóval és adománnyal czélt nem ér, az engedelenek ellen osztozoz és erőszakhoz nyul. Senkit nem kiméli, a legnagyobbat is öszelöjti, ha vele másként nem boldogul. Jötevőjét, legközelebbi rokonát, a hatalmas és népszerű Szilagyit is megalazza, mihelyt meggyőződik róla, hogy döllyfevel mas módon nem bír; a törvényt betűjén is tullezi magát, ha így gyorsabb és feltűnőbb példát mutathat.

Jo dolga legyen annak, a ki kötelességét teljesíti; de szenvedjen meg érte, a ki nem szűnik meg a rendet megbontani, a ki az állam fölét akar emelkedni. A nagy vagyon és rang ingyen nem jár. A közjóra fordítsa a birtokosa, különböző veszejében forog. Nem úres szó, hanem politikájának tetkekben nyilvánult egyik alapgondolata az, a melyet 1486-ban törvénybe íktatott, midőn azt mondja, hogy „azokat, a kik a nekik engedett mentességgel és kedvezményekkel visszaéznak, ettől meltan meg kell fosztani”. Jog és kötelesség, boldogulás és áldozatkészség együtt járjanak. Czélhoz jut-e Mátyás a fönemességgel szemben követelt ezen politikájával? Hatalmát korlatozza, hogy óriás vagyonnal, rakban és katonában bővelkedő fönemesek veszik körül trónját. Régi állaskukkal régi becsüvyukat is megóvták. Sőt talan meg fokozódik is önéretek. Maga Mátyás is fönomes volt. Közülök nem egy lenezte atyját és nala nagyobb urnak hitte magát. Ujlaki is király lett s így a koronát sem tekintettek a nagy nemestől el nem érhető magasságban levőnek. Mátyás diadalmi is növelik a fönemesek tekintélyét. Egy Báthorinak vagy Szapolyainak barátságát a külföld fejedelmei is keresik. Ilyen alattvalók jogait semmibe sem venni, őket az állam ügyei intézésénél melőzni meg Mátyásnak sem lehet. Főleg azért, mert külügyi terveinél fogva raszurul arra, hogy mind a két kéz szabad legyen. De mindezek mellett is Mátyás szellemi felsőbb-ségének sikerül a búskére aristokracziát rendben tartani és erejét az állam javára értékesíteni. A politikát vezeti, a nagyok véleményét meghallgatja, de ő határoz. Igaz, nála ellenállónak neki, néha elégedetlenségök komoly veszedelmé-vel fenyegeti trónját; de mindent egybetevve, eléri akarata. A fönemesek varáinkal és pénzökkel szolgálják. Hathatos támogatásuk nélkül nem is lett volna

Mátyásról várják, hogy a belső rendet állítsa helyre s hogy kifelé halhatatlan atyja munkáját fejezze be. A nagy Hunyadi fia köré sorakoznak a hazafik, hogy vezetés mellett kövessék a hitvást, a melynek atyja élt s a melyt ők nem létezzenek szem elől. Nézzük, miként cselekszik a kritikus helyzetben az új király. Első politikájának a céljai helyesek. Saszszeme tisztán s messze lat. Az ország jól fölfogott érdekeire alapítja törekvéseit, s egyesén választja meg eszközeit. Nem igyekszik absolut hatalom megalapítására. Irányadónak mindig azt tartja, hogy miként képes a legtöbb szabad erőt a külakció számára állandóan biztosítani. Ehhez képest törekszik a társadalmat szervezni. Legyen mindenki erős és harcra képes; de teljesítésre is kötelességét. A fölgyezvert társadalm

Magyar főúr, a ki gondosan észlel, lelkiismeretesen tanulmányoz, a bölcsészet mélységeibe törekvők lezsalál, kincseket hoz annak napfényre s egész értelmi és erkölcsi erejével nemzetét szolgálja s egyúttal a tudományt műveli. Tünetem ez!

Magyar főúr, a ki gondosan észlel, lelkiismeretesen tanulmányoz, a bölcsészet mélységeibe törekvők lezsalál, kincseket hoz annak napfényre s egész értelmi és erkölcsi erejével nemzetét szolgálja s egyúttal a tudományt műveli. Tünetem ez!

Magyar főúr, a ki gondosan észlel, lelkiismeretesen tanulmányoz, a bölcsészet mélységeibe törekvők lezsalál, kincseket hoz annak napfényre s egész értelmi és erkölcsi erejével nemzetét szolgálja s egyúttal a tudományt műveli. Tünetem ez!

Magyar főúr, a ki gondosan észlel, lelkiismeretesen tanulmányoz, a bölcsészet mélységeibe törekvők lezsalál, kincseket hoz annak napfényre s egész értelmi és erkölcsi erejével nemzetét szolgálja s egyúttal a tudományt műveli. Tünetem ez!

